

SAĞLIK ve SOSYAL HİZMET EMEKÇİLERİ GÖZÜNDEN (A)NORMALLEŞME RAPORU

1 Haziran tarihi sonrası normalleşme adımları, pandeminin ilk 3 aylık var olan sorunlarını daha da büyüterek halkımız ve sağlık ve sosyal hizmet emekçilerinin sağlığını riske atmıştır. Sendikamız tarafından yayınlanan 16 Haziran tarihli raporumuzda durum eleştirilmiş ve sağlık hizmetlerinde kaos yaşanacağı vurgulanmıştır. Geline nokta bu vurgumuzu haklı çıkarmıştır. Bu çalışmamız ile kurum bazlı yaşanan sorunların ortaya konulması amaçlanmıştır.

İlimizde normalleşme söyleminin üzerinden 2 ay geçmesiyle oluşan eksiklikler ve sorunları belirleme amacıyla oluşturulan raporumuz alan gezileri ve görüşme yöntemiyle hazırlanmıştır.

Sorunların sağlık tesislerine göre farklılıklar oluşması nedeniyle Sosyal Hizmetler, Sağlık Bakanlığı Hastaneleri, Şehir Hastanesi, Üniversite Hastaneleri, 112 Acil Sağlık Hizmetleri, Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri ve Ağız ve Diş Sağlığı Merkezleri/Hastaneleri başlıkları olarak ayrıntılandırılmıştır.

SOSYAL HİZMET ALANI

- Covid-19 salgınının Türkiye’de varlığının kabul edilmesinden bu yana esnek vb. çalışma yöntemlerine geçen bazı özel ve kamuya ait iş kollarına karşılık sosyal hizmetlerin taşra yapıları olan sosyal hizmet merkezleri bu çalışma yöntemlerinin dışında bırakılmıştır. Ağırlıklı olarak gelir düzeyi düşük olanlar ile dezavantajlı grupların varlık gösterdiği bir çalışma alanına sahip olan sosyal hizmetler alanı, salgın döneminde gerek kadına yönelik şiddet, gerek ihmal ya da istismar edilen çocuklar gerek ise ekonomik yoksunluk yaşayan kimseler ile doğrudan temas kurmuştur.

- Yaşanan salgın ile birlikte meydana gelen işten çıkarmalar sonucunda kısa çalışma ödeneğinden faydalananlar ya da faydalanmayanların sosyal hizmet merkezlerine yoğun bir başvurusu söz konusu olmuştur. Kendisi ya da çocukları açken, vatandaşlar virüsün bulaşma ihtimalini göz ardı ederek, maskeli ya da maskesiz bir biçimde, toplu taşıma araçlarını kullanarak sosyal hizmet merkezlerine akın etmişlerdir. Ancak bu kişiler çoğu zaman yönetmelik dışında kaldıklarının tespiti üzerine sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına yönlendirilmişlerdir.

- Sosyal hizmetlere intikal eden her vakada ‘sosyal inceleme’ adı verilen mesleki çalışmanın yapılması çoğu zaman elzemdir. Bu çalışma çoğunlukla kişilerin ikamet adreslerinde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla bir meslek elemanı, bir haneye sosyal inceleme yapmak üzere gittiğinde kapının arkasında kendisinin neyin beklediği konusunda asla güvende hissedemez. Nitekim yapılan bu hane ziyaretleri sonucunda Mamak Sosyal Hizmet Merkezi çalışanı olan iki kişi covid-19 'a yakalanmıştır.

- Tüm sosyal hizmet kuruluşlarında hane incelemelerinin başlatılması hem sosyal hizmet emekçileri hem de ziyaret edilen hanelerdeki bireyler açısından büyük risk taşımaktadır.

- Özellikle Sosyal Hizmet Merkezleri gibi doktoru ve sağlık birimi olmayan kuruluşlarda pozitif vakalara temas eden çalışanlar teste ulaşım konusunda sorunlar yaşamış ve çoğunlukla test yaptıramamıştır.

- Personel servislerinde doluluk oranı artmıştır. Bununla beraber 4/D’li personeller hala işe geliş gidişlerini kendi imkanlarıyla sağlamaktadır.

- Engelli bireylerimizin bayramda kuruluş içerisinde kısa süreli ve mesafeli olarak ziyaret edilmesine müsaade edilmiş ancak aile yanına izinli gidebilmeleri için en az 10 gün izinli alınması koşulu koyulmuştur.

- Bayram dönüşlerinde ailelerden engelli bireylere test yaptırarak negatif olan sonuç belgesiyle beraber gelmeleri istenmektedir ancak ailelerden test yaptıramadıkları yönünde dönüş yapanlar olmuştur.

- Sosyal Hizmet Merkezlerinde görev yapan ek ders karşılığı çalışanların istihdam ve ücret sorunları devam etmektedir.

- Mevzuata aykırı 14 günlük çalışma düzeni devam etmekte fakat çalışanların mali haklarına bu yansıtılmamaktadır.

SAĞLIK BAKANLIĞI HASTANELERİ

- İlimizde bulunan Meslek Hastalıkları Hastanesi ve Beytepe Murat Erdi Eker Devlet Hastanesi kısmen kapatılmış ve çalışanlar yoğunluklu olarak Keçiören EAH ve Ankara EAH'nde görevlendirilmiştir.

- Ankara İl Sağlık Müdürlüğü'nün Pandemi Değerlendirme Toplantısı sonrası aldığı kararlar ile hastane yatışları ve ameliyatların ertelenmesi nedeniyle vatandaşlar özel sektöre yönlendirilmektedir.

- İktidarın pandemi ile mücadele kapsamında özel hastaneleri dışarıda tutması ilimizde 3200 civarı toplam yatağın, 450 civarı yoğun bakım yatağının kullanımını engellemiştir. Covid dışı hastalar kamu hastanelerinde yer bulamamaları nedeniyle özel hastanelere gitmek zorunda bırakılmıştır.

- Özel hastanelerde bulunan yatakların Covid kapsamında kullanılmaması nedeniyle kamu hastaneleri özel hastanelerin Covid yükünü de almak zorunda kalmıştır.

- İlimiz yataklı tedavi başvuru sayısı ortalama aylık 3 milyon olurken pandeminin ilk üç ayında 600 bine kadar düşmüş Mayıs ayı sonrası 800 binle başlayan ivme hızla artış göstermiş normal dönem seyrine yaklaşmıştır.

- İlimizde Abdurrahman Yurtaslan Onkoloji EAH, Etlik Zübeyde Hanım Kadın Hastalıkları EAH, Dr. Sami Ulus Kadın Doğum Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları EAH dışında tüm hastanelerde Covid -19 tanısı ile yatan hastalar bulunmaktadır.

- İlimiz hastanelerinde tedavi altında 3500'e yakın pozitif tanılı ve şüpheli hasta bulunmakta, bu hastaların 2000'e yakını pozitif tanılı hastalardan oluşmaktadır. Yatan hastaların 200'e yakını yoğun bakım hastasıdır.

- Artan vaka sayılarına bağlı olarak hastanelerde yer kalmamıştır. Bu durum mutlak yatış yapması gereken hastaların acil servislerde bekletilmesine, ancak kliniklerde yer açılması halinde transferlerinin gerçekleştirilmesine neden olmaktadır.

- Tanı alan hastalar bulguları hafifse ilaçla evlerine gönderilmekte, zamanla tablosu ağırlaşan bazı hastalar tekrar hastaneye müracaat etse de müdahalede geç kalınarak hayatını kaybetmektedir.

- İlimizde sağlık emekçilerinin izinleri kısıt gün üzerinden verilirken, 1000 yakın sağlık emekçisi son bir haftada mantığa aykırı şekilde ikamet ettiği alanlardan uzakta pandemi ile mücadele kapsamında dayatmalar ile görevlendirmektedir.

-Görevlendirmeler rotasyona aykırı şekilde merkezi düzeyde ve şeffaf yapılmamakta, hastane idarecilerinin inisiyatifine bırakılmaktadır.

-Klinikler boşaltılarak Covid -19 lu hasta kabulüne hazırlanmaktadır. Ankara EAH'ne bağlı ZTB'ye 6 yataklı bir yoğun bakım daha açılmıştır.

-Meslek Hastalıkları Devlet Hastanesinin yataklı servislerinin kapatılması ve yatışı gerektiren hastaların Atatürk Göğüs Hastalıkları EAH yönlendirilmesi bu hastanede yoğunluğa neden olmaktadır.

- Covid-19 temaslı sağlık çalışanları 14 gün karantina süresi beklemeden çalışmaya devam etmektedir.

-Sağlık ve sosyal hizmet emekçilerinin testlere ulaşımında hala sorunlar devam etmekte, bazı hastanelerde test yapılmamaktadır.

- Temaslı olsanız dahi birçok semptom görülmeden test yapılmamaktadır.

- Şüpheli olan sağlık emekçileri test sonuçları çıkıncaya kadar çalışmaya devam etmektedir.

- Pandemi polikliniklerinde branşına bakılmaksızın tek hekim çalıştırılırken artan hasta sayısı ile birlikte hekim sayısı da arttırılmıştır. Bu durumu takiben rutin hastalıkların takip edildiği semt polikliniklerinde uzman hekim azlığından dolayı poliklinik oda sayısı hızla düşmüştür.

- Çoğu hastanenin pandemi polikliniklerine 8 saatlik zaman dilimin de başvuran hasta sayısı 500 ü bulmakta bulgularına göre bu hastaların içinden 100-150 kişiye test yapılmaktadır.

- Acil servislerde 100 yakın hasta sırası oluşmakta ve hastalar hizmet alamamaktan ve uzun bekleme süresi nedeniyle evlerine dönmektedir.

- Test kitleleri yeterli sayıda olmadığı için hastalar gruplar halinde bekletilerek kısım kısım getirilen kitlelerle teste tabi tutulmaktadır.

- Hasta yoğunluğunun artmasıyla birlikte test yapılması ısrarına bağlı olarak, sağlık emekçisine yönelen şiddette de artış görülmektedir.

- Normalleşme söylemi sonrası tekrardan alınan bazı sağlık hizmetlerinin ertelenmesi kararı sağlık emekçilerini zor durumda bırakmış ve şiddete maruz kalmasına neden olmaktadır.

- Pandeminin ilk dönemi 10 binin üzerinde sağlık ve sosyal hizmet emekçisinin hastalığa yakalandığı düşünüldüğünde bu sayı her geçen gün artmıştır. Bu süreçte Covid-19'u, SGK'nın meslek hastalığı ve iş kazası olarak saymama tavrı, iktidarın emekçilere pandemi ile mücadelede verdiği değeri ortaya koymaktadır.

- Sağlık Bakanlığının sağlık emekçilerini yok sayan açıklamaları ise mücadeleye ve sağlık hizmetlerine zarar vermektedir.

- Sağlık ve sosyal hizmet emekçileri gelirlerinde artma biryana vergi dilimi nedeniyle gelirlerinde ciddi oranda kayıp yaşamıştır.

Alınan Ek Ödeme (TL)			
Birim	2020		
	Şubat	Pandemi İlk 3 Ay	Haziran
Toplum Sağlığı Birimleri/ İlçe Sağlık/ Sağlık Müdürlüğü (Lisans)	0	1300	0
112 (Lise)	624	654	571
Hastane Yoğun Bakım (Lisans)	400	1350	0
Hastane Covid Servisi	0	1900	30
Hastane Normal Servis (Lisans)	0	1250	0
Hastane Ameliyathane (Lisans)	0	1750	0
Uzm. Hekim	3.500- 4.000	8.000-13.700	0 - 3.000
Genel İdari Hizmetler	0	250	0
ASM Görev Yapan Sağlık Emekçisi	0	0	0
4/D İşçi	0	0	0

ŞEHİR HASTANELERİ

- Şehir Hastanelerinde süreci Enfeksiyon Kontrol Komitesi tarafından yönetiliyor olup, işçi sağlığı ve güvenliği birimleri sürecin dışında tutulmaktadır.
- Enfeksiyon Kontrol Komiteleri çalışmalar ve riskler konusunda güncel veri vermemekte ve açıklama yapılmamaktadır.
- Covid hastaları için her geçen gün servisler covid servisine dönüştürülmekte, 500 ile 1000 arası covidli hastanın yatarak tedavi görmekte olup çocuk covid servisleri tamamiyle dolmuş durumdadır.
- Poliklinik hizmetleri diğer hastanelerden farklı olarak tam kapasiteyle verilmektedir.
- Ciddi sayıda sağlık emekçisi testi pozitif çıkmıştır ancak tam sayı ve meslek dağılımına ulaşmak mümkün değildir.
- Sağlık çalışanı sayısında eksiklik nedeniyle enfeksiyon riskine rağmen mobilize çalışılmaya devam edilmekte, gün içerisinde dahi farklı farklı servislerde görevlendirmeler oluşmaktadır. Aynı tutumun temizlik çalışanları için de olması, kontaminasyonun temiz alanlara taşınmasına neden olmaktadır.
- Covid servisi ile normal servis ya da normal servisle covid servisi arasında görevlendirilmelerde test yapılmamaktadır. Ailede ya da çalışma arkadaşları arasında testi pozitif çıkan sağlık çalışanları test yapılmadan çalıştırılmaya devam edilmektedir.
- İşyerlerinde konu hakkında toplantı talepleri red edilmektedir.

- Tüm kulelerde çalışanlar MH3 kulesine test için gönderilmekte, normal covid polikliniklerine girip işlemlerini yapmakta, hasta olmasa dahi buralardan bulaş riskini diğer bölümlere taşınmaktadır. Sağlık çalışanları için ayrı covid polikliniği bulunmamakta ve iş yeri hekimliği tarafından işlemler yapılmamaktadır.
- Şehir Hastanesinde sağlık hizmetlerin ertelenmesi gibi bir durum söz konusu olmamakla birlikte genel olarak artan vakalar nedeniyle kaos hali oluşmuş durumdadır.
- Kuleler arasında farklı uygulamalar sürmektedir.

ÜNİVERSİTE HASTANELERİ

- Üniversite hastanelerinde durum biraz daha sistemli gitmektedir. Covid-19 poliklinikleri hastanenin dışında hizmet vermekte, son 2-3 haftada başvuran hastaların Covid-19 pozitif oranı 2 ay öncesine göre % 60-70 artmış durumdadır.
- Sağlık çalışanlarına hala rutin test semptom olmadığı sürece yapılmamaktadır.
- Önceden operasyona alınacak hastalara yapılan rutin Covid -19 testinin yapılamadığı bildirilmektedir.
- Meslek hastalıkları birimlerinde sağlık çalışanlarına test yapılmaması konusunda idarelerin çaba sarf ettiği gözlenmektedir.
- Covid YBÜ'de çalışan personel arasında özellikle asistan hekimlerle hemşireler ve sağlık teknikerleri arasında ciddi gerginliklerin yaşandığı tarafımıza iletilmektedir.
- Anabilim dalı başkanlıkları ve bazı birim yöneticilerinin sıklıkla hekim ve sağlık teknikerlerine kişisel koruyucu ekipman olmadan müdahale veya görevi olmayan işler istendiği ve tutanak tutulduğu ve soruşturma açılmaya çalışıldığı bildirilmektedir
- Birçok kurum dönüşümlü çalışmaya geçerken üniversite hastanelerinde bunun söz konusu olmadığı, Anabilim dalı başkanlarının inisiyatifi ile bazı bölümlerde dönüşümlü çalışmaya geçildiği bununda çalışma barışını bozduğu görülmektedir.
- Normalleşme süreci ile yoğun olarak hasta alımına devam edilmektedir.
- Semptomu olmayan Covid pozitif sağlık çalışanları temas durumlarına göre çalışmaya devam etmektedir.
- Kişisel koruyucu malzemelerin niteliği önemli sorun oluşturmaktadır.
- Ekonomik darboğazda olan bazı üniversitelerde ilaç alımlarında ciddi sıkıntı olduğu görülmektedir.
- Ek ödemelerde akademik personel ile idari kadro özellikle 24 saat hizmet veren sağlık çalışanları arasında gelir farkını arttırmıştır.

- Temizlik hasta bakıcı güvenlik personeli hiç ödeme yapılmadığı bazı öğretim üyeleri tarafından para dağıtıldığı bununda onur kırıcı olduğu, özellikle 4 D personelin motivasyon düşüklüğü görülmektedir.
- Hacettepe Üniversite Hastanelerinde Mayıs ayı ödemesi Ağustos ayı gelmesine rağmen yapılmamıştır.
- 3 büyük üniversite hastanesinde yapılan ödemelerin birbiriyle alakasız oranlar olduğu gözlemlenmiş olup sağlık emekçilerinin ek ödeme miktarlarının amir insiyatifine bırakılması ücret esnekliği politikalarının geldiği son noktadır.
- Covit olmayan YBÜ ve kliniklerde çalışan asistan hekim ve hemşirelere de çalışma barışını bozan sadaka niyetinde cüzri ek ödemelerin yapıldığı görülmüştür.
- Sağlık ve sosyal hizmet emekçileri gelirlerinde artma biryana vergi dilimi nedeniyle gelirlerinde ciddi oranda kayıp yaşamıştır.

Üniversite Hastaneleri Pandemi Dönemi Alınan Ek Ödeme			
	Covit YBÜ	Covit Kliniği	Poliklinik
Uzman hekim	6.000 - 8.000	-	6.000 – 8.000
Asistan hekim	4.000 - 6.000	2.500 – 4.000	2.500 - 3.000
Hemşire	600 - 900	250 - 600	0 - 250
Sağlık teknikerleri	80 - 790	80 - 790	80 -790
Sekreter	240	120	80
4/D işçi	0	0	0

112 ACİL SAĞLIK HİZMETLERİ

- Pandemi sürecinin başlangıcından beri artan hasta yoğunluğu normalleşme süreciyle birlikte düşüş göstermemiş aksine halkta oluşturulan "koronayı yendik" algısı tedbirlerin elden bırakılmasına neden olup vaka sayılarını arttırmıştır.
- Evde bakım hastaları ve yaşlı hastaları olanlar pandemi süresince ve hala daha hastaneye gitmekten endişelenenler çareyi 112 ye başvurmakta bulmuş buda yetersiz personel ve ekiple çalışan Ankara 112'nin iş yükünü arttırmıştır.
- Semptomsuz hasta sayısı gözlemlendiği kadarıyla semptom gösteren hasta sayısını geçmiş olup mevcut durumda kimin covid pozitif olup olmadığını bilmediğimiz gibi bir sonuç ortaya çıkarmıştır.
- Sadece semptom gösteren kişilere test yapılmakta olup, sağlık personelleri içinde semptom olmadan test hiçbir şekilde yapılmamaktadır.
- Ankara'da 150, 112 ekibi bulunmakta ancak personel eksikliği nedeniyle 110 – 130 arası ekip hizmet verebilmektedir. Bu ekiplerden günde 4 tanesi sadece Covid hastalarına hizmet vermektedir.

- Covid ekipleri mevcut ama sadece onlar yeterli olmadığı için diğer ekiplerde covid pozitif vakalara gitmek zorunda kalmaktadır. Günde ekip başına 3-4 Covid pozitif vaka düşmektedir.
- Yaz dönemi ve izin ayları olduğu için aylık en az 8-9 nöbet tutulmaktadır.

BİRİNCİ BASAMAK SAĞLIK HİZMETLERİ

- Evde takip edilen hastaların artması nedeniyle, her aile hekimliği birimine testi pozitif ve temaslı 35-45 hasta düşmektedir.
- İlimizde 450 aile sağlığı merkezinde 1700 civarı aile hekimliği birimi olduğu düşünüldüğünde pozitif hasta ya da temaslı hasta sayısı ortaya çıkmaktadır. Aile hekimleri tarafından takip edilen hastaların 3/2' sinin pozitif tanılı hasta olduğu bilinmektedir.
- Artan sayılar nedeniyle filyasyon çalışmaları sağlıklı yapılmamaktadır.
- Artan vakalar nedeniyle diğer sağlık kurumlarından filyasyon ekibine görevlendirmeler yapılmıştır.
- Aile Hekimliği Birimleri tarafından hafta sonu ve resmi tatil günleri dahil olmak üzere her gün 35-45 arası hastaya telefonla ulaşılmakta ve durumları takip edilmektedir. Bu işlemde kaynaklı Aile Hekimliği Biriminin rutin işlerinde aksama olmaktadır.
- Aile Hekimlikleri tarafından yoğun arama ve takip işleri nedeniyle filyasyon ve takip işlemleri sağlıklı yapılamamaktadır.
- Bazı Aile Hekimliği Birimleri Normalleşme söylemi ile birlikte günlük 50'nin üzerinde başvuru gerçekleşmektedir.
- ASM'lerin iş tanımına okul aşularının da eklenmesi ve performans göstergelerinden sayılması iş yükünün artmasına neden olmuştur.

AĞIZ DIŞ SAĞLIĞI HİZMETLERİ

- ADSH ve ADSM'de acil vakalar dışında hizmet verilmemektedir.
- Pandeminin 3 ayında ertelenen ağız dış sağlığı hizmetleri 1 Haziran itibariyle Normalleşme Rehberi ile kısmen gevşetilmiş ancak ilimizde artan vaka sayıları ile yeniden 1 Haziran öncesine dönmüştür.
- Pandeminin ilk 3 ayında ADSM ve ADSH'dan filyasyon kapsamında görevlendirilen sağlık emekçileri 1 Haziran itibariyle kurumlarına kısmen geri dönüş gerçekleştirmiş ancak artan vakalar kapsamında 788 sağlık emekçisi filyasyon kapsamında görevlendirilmiştir.
- ADSH ve ADSM acil dışında hizmet verilmemekte olup vatandaşın pandeminin ilk 3 ayında ertelenen hizmetleri karşılanmaması nedeniyle hastalar özel sektöre başvurmaktadır.

SONUÇ

Resmi rakamlarda da görüldüğü üzere hem normal vaka hem de Covid pozitif vaka sayılarında bir artış mevcuttur. Bu durum normalleşme algısı ve söylemi sonrası ortaya konulan politikalar sonucu ortaya çıkmıştır

Gerekli önlemlerin hayatın her noktasında alınarak çalışan ve halk sağlığının korunması için normalleşme sürecine son verilmeli, acil afet durum yönetimi kurallarına uyularak toplum içerisinde izolasyon sağlanması salgının önüne geçilmesi için izlenmesi gereken doğru yöntemdir.

Pozitif vaka ile teması olsa bile semptom göstermeyen kişiye test yapılmaması salgının yayılmasının önünü açmakta ve halkın sağlığı tehlikeye atılmaktadır.

Artan hasta sayısı sağlık ve sosyal hizmet emekçilerini çok daha yorucu ve kaygı verici günlerin beklediğini göstermektedir. Alandaki sağlık ve sosyal hizmet emekçilerinin sayıları hızla arttırılmalıdır. KHK ile işlerinden uzaklaştıran sağlık ve sosyal hizmet emekçilerinin işlerine geri dönüşleri sağlanmalıdır.

Sağlık hizmeti sunumu bir bütündür ve her bir sağlık ve sosyal hizmet emekçisinin varlığı sürekliliği sağlar. Derhal sağlık meslekleri arasındaki ayrıştırıcı cinsiyetçi dilden uzaklaşılmalıdır.

Pandemi döneminde sağlık ve sosyal hizmet emekçileri, artan iş yükü, artan riskle karşılaşırken bir yandan da eriyen gelirleriyle ekonomik sıkıntılar yaşamıştır. Bu nedenle sağlık ve sosyal hizmet emekçilerinin sürekli ertelenen ve görmezden gelinen talepleri karşılanmalıdır.

Pandeminin ilk üç ayında alınan/alınmayan önlemler ile 10 binin üzerinde sağlığının hastalığa yakalanmasına neden olan uygulamalardan biz sağlık ve sosyal hizmet emekçileri şikayetçi iken normalleşme kararları ile gevşetilen ve alanda ciddiyetsiz uygulamalarına neden olan yaklaşımlar sağlık ve sosyal hizmet emekçilerinin yaşam hakkına zarar vermektedir.

Yaşamı bir bütün halinde görmeyen ve politik kaygılar ile ortaya konulan uygulamalar ile doğru sonuçlar alınmayacağı görülmüştür. Ancak iktidarın bundan ders çıkarmayacağı bugüne kadar ortaya koyduğu uygulamalar ortaya koymaktadır. Bu nedenle başta sağlık ve sosyal hizmet emekçileri olmak üzere halkımız bu durumun bilinciyle kendi önlemlerini alarak hak mücadelesini vermelidir.

SES ANKARA ŞUBE

12/08/2020